# درختی کتناو لە نوان کاریکتری زرباوی و حیکایتخوانی دنکیختی.. لەکینو: علی شخ عومر

گر بوون پکهاتی چندین خودی لەیک جیاکراو بە، لە هاوکشیکدا بە پداویستی پیوست بە بە ئوانی درویی خود، چن بە چ گایک دبە منی بکر، وک بوون ناتواوی خی پە پەِبکاتو، چمکی پرسیار ئنتلژی زیندووبکاتو، بە پراوز خراوین! پراوزبوون چ واتایکی هیە! بە لە دنیای بردستدا نگم بە حزو خونکانم! بە دبە پنا برم بە خون خیا! لە دواجاردا ئایا ئاوتبوونم، جنیشنبوونم لەنو دقکی فانتازی دا، دتوانە گزکانی خیا، هونی ئفسانە و سیحرم لە چوارچویکی گونجاودا، بە بگتو، لە پدراوکانی یالیزمی باو، دوورمبخاتو، چوون بم ئاراستیە، ئایا بابوونی منە لە نووسینوی دقکی هونری، یان گانوی پخشان ئامز، ئاسواری نمری بدوای خیدا دنە، ئایا کنارکوتنی منە، یان جهشتنی نووسراوکی ئتبایوگرافایی خیائامز، لەدوای ناِشنی لە چارنووسی نادیاری من، لە دوای حوت سا لژر درختکدا ددزرتو، دبتە دقکی مان بنوی "درختی کتناو"1 ئمە دنگکی نگووتراوی حیکایتخوانە، کە نووسری مان "کریم کاک" لە پشتیو وستاو، مانی "درختی کتناو" مانکی" کریم کاک"یە لە سای 2007 ی ز دا لە لاین یکتی نووسرانی کورد، لقی کرکووک بە ژمار 91 چاپکراو، ئم مانە لە سیوسە پاژ پکهاتوو، 238 لاپی مام ناوندە، ئم مانە لە رووی مانا و دلالت و یوتوبی و فانتازیادا، توانیویتی شونە دیار لە هزری ورگردا فراهمبکات، توانینی جیاواز و پرسیار دروستبکات، هروها وک خانخیک، دکر لە نوی دقدا بژیت، هست بە جوو و هناسی کارکترکان بکیت، لە ژانوژیان تبگیت، لە مودایکی ئستتیکی دا، فر دنگی، بیرکردنو و گومان، لەکدانوی جراوجر بدی بکیت، بە هیچ شویک زابوونی ای نووسر لسر حیکایتخوان نابینین، ئاماژی ناساندنی بزاوتی نتوایتی وک بابتکی مژوو بوونی هیە، زر بە اشکاوانە بە

زر لخکردن، لە ناوکی لکوتکانیدا، ئاساندنی کسرو
برکوتن لەتک درگیرکانی دقدا دکات، ئایا نووسر تا چ ئاستە
لە ئەگای گەانودا برکماە بوو لە دزینوو ناساندنی شون،
درخستنی گرچن، ئەکخستنی ووداوکان و گردانی بە ئەفسانوە
ئاماژە بەوویکی هەقیقەت دەدات، لە دروازی ئاوزو بیرکردنوە،
بەگخستنی خیادا، تا ئادیکی باش سرنجی ورگر بە نەپچاندنی
کردی خوندنوو پیوستکردوو، هەسانگاندنە نوە، درخی
ئاوەتبوونی ورگرن، هەماهەنگن لە دروستکردنی پیوندییک
لەنوان هەقیقەت و هونردا، لەگە دروشاندنوی ئەهەندکانی
فانتازیا، پاشینی هەماو دلالەت شان بەشان لەگە کردی
گەانودا شەدبنوە بە نوناخی هەست و نەستی یەکبەیکی
کارکترکان، دەیت لە نزیکو دیانناسیت، لەگەیاندا دژیت،
بە تایبەتی پیری بەفر و هەندە لەو ئافرەتانی کە هاوسرگیری
لەگەیاندا کردوو، بە کەم و زر باسیان لەودکات، وک گوناز،
ئەستە، مەر، فەتانە، مەستانە، سەحر و بەر، هەروەها حیکایتخوان
باس لە سەکوچکی خی و مەریەم و کورە چاو کەسکک وکاریگری
پەنجە خوار دکات، ئاماژە بە چەندین کارکتری لاوکی دکات،
ئەمانک لەو کاتوە دەستپەدکات، کاتە حیکایتخوان لە گرتیکدا،
پە لەو دەنەت، زر نییە پیری بەفری ناسیبەت، لە وەامدانوی
پرسیارکدا پیری بەفر باسی گەی باپیرە گورەی بە دکات کە تا
ئەستا بە پەوە ماوەتوە، ناوی گەنجیە، کاتی خی هەموو خەکی
گوند دەنە سر ئاینی نوە، هەرچەندە چەتی کویشیی تاقانیە، دەتە
سر ئاینی نوە، بەام ئەم لەسر ئاینی خی دەمنە، پیری بەفر بە
یانزە پشت دچەتوە سر گەنجە، حیکایتخوان، لە هەر دیمانیک و
دانشتنک پرسیاردکات، پیری بەفر وەام تەواودکات، ناکات، لە
وەامدانوی هەر جارکدا، باسی بەسرهات و حیکایەتکی بە دکات،
یک لەو باسانە، باسی بیروری و مەژوویکی بە دکات، کە
برکوتنی لە تکیدا هەبوو، باسی دوو شونی نهەنی فانتازی
دکات، کە خی ئەزموونی کردوو، کشفی کردوو، یەکیان درختی
ئافرەتانە، ئەوی تر دەندی پاانویە، ئەوی سیەم پیری بەفر
ئاماژی بە دکات، جەگاکی بە نادیاری دەمنەتوە، تا حیکایتخوان
خی دیدزەتوە، دارگوزکە، حیکایتخوان ناوی داری وشی
لەدەنەت، لەبن ئەو دارە لەگە جگرە، چا و قاوە، ئیلهامی بە دە
بەسرهاتکان دەنووسەتوە، یک لەو بەسرهاتانە باس لە
پیوندییکانی مەریەم لەگە چاوکسک دا دکات، کاریگری ئەو
پیوندییە چیی دبە لەگە خیدا چیی لەدکوەتوە، ئەی
پەنجەخواری هاوەی لە دابەشکردن و لە گردانی ووداوکان، چیی

دبە چ کەتنیک دەخاتەوە، چ کاریگەریەک لەسەر حیکایتخوان بەجەدەهەت چیی بە ئەمەی وەرگر دەت، چەن بیری لەدەکەینەوە.

**هەندەکانی شوەن**

گوندی کەتناوە هەر لە سەرەتاوە، لە ئەستای گەانەوەدا، پیری بەفر نەرەکە وەامی پرسیارەکانی حیکایتخوان دەداتەوە، لە ەووی شوەنەوە باس لە پابەندبوونی بە خاک و نیشتیمانەوە دەکات، لە دەسپەکی مەژوویەوە پەیدا دەت، لە پەش هاتنی ئاینی نوەیەوە، نەتەوەی ئەمان هەر لەردا بوونە، لەر لە ەووی زمانەوانیەوە، پەداگریی ناسنامەی شوەنەک هەدەگرە، درەژدەبەتەوە بە ئەستای گەانەوە، گەرمەژوو پەیوەندی میللەتەک هەنەگرە بە ەووداو، کارەسات، بەرگری، هزری مانەوە و کارتەکردن، ئەوا ەسنایەتی پیری بەفر دەتوانە هەیبگرە، کە مەژوو بە یانزە پشت دەچەتەوە سەر گەنجەی باپیرە گەورەی، ئاماژەکردن بە کەلی گەی باپیرە گەورەی کە تا ئەستا هەر بەپەوە ماوەتەوە، لەسەر ئاستەکانی گەانەوەدا هەبژاردنی شوەن و شوەنکات، مانا، ئاوەز و دلالەت هەدەگرەت، دەکرە چەندین خوەندنەوەی جیاوازی بە بکرە، چەن بیرەوەری پرەژیەکە لە دوای مردنەوە نەبەت نایەتە دی، مانەوەی کەلی ئەو گەش لە گەستانەکی وەرانبوو، لای پیری بەفر پرەژیەکە، لە کردەی گەانەوەی بیرەوەری خەی دا، ژەدرەکی ئیلهام بەخشە، گوندی کەتناوە وەامی ئەو پرسیارە نەزانراوانیە کە بە تەواوکردن و نووسینی دەستنووسی ەمانەکەی، حیکایتخوان هەمیشە داگەانی بە دەکات، بە دیوەکی دیکەدا دەکرە ئەمەی وەرگر، لەنەوان مانەوەی کەلی گەکەو لەگە ناوی خاوەن گەرەکە پەیوەندیەک بدەزینەوە، واتا لەگە گەنجە بە پەی گەانەوەکانی پیری بەفر، کە بە تاق و تەنیا ادەستی ئاینی نوە نەبووە، پەداگری و سووربوونی لەسەر پرینسیپی ئاین و تەوانینی خەی کردووە، جیابوونەوەی لەوانی تر مانایەکی جیاواز بە ژیان و مردنەکەی دەبەخشەت، هەستی بوونایەتی لەو ساتەوەختەوە دەسبەردەبەت کە هاودژبوونەک نەک لە مانای ژیان بەکو لە مردنیشدا، ەنگدەداتەوە، ئاسەوارە جیاواز لەپاش خەی بەجەدەهەت، پرینسیپی سووربوون، مانەوە و ادەستنەبوون شوەنەوارە بە مەژوو دەهەتەوە، ئەوانەی کە ادەستبوون، ئاینیان گەی، شوەنیان لە گەستانەکەدا نابینین، بە چەتەی تاقە کوەکەشیەوە کە ادەستی ئاینی نوەبوو، بەیە دەبینین، سەرجەم گەکان وەرانبوو، تەنیا یەک گە گەواهی مەژوویەکە، لە شوەن و داکەوتەکانی ئەو گەستانە، لە نیشتیمانەک دا ماوەتەوە، ئایا ئەو ەژە مەژووی سەرفرازی نیشتیمان لە گەنرا! یان بە ئاراستەیەکی

دیک، گ□ا ب□ چوارچ□و□ی ب□رگری، ئایا ئ□و □□ژ□ ش□خی نیشتیمان ک□تاییهات، گ□نج□ و□ک نو□ن□ری ن□ت□و□ی□ک، ه□ر ل□و قا□ب□ خ□□ای□تیی□دا، مراندی، ئ□وی ل□ ئ□ستای گ□□ان□ودا ب□ ن□مری ماو□ت□و□، ک□لی خ□ون□ک□ ن□هات□ دی، ن□و□ی کو□□ تاقان□ک□ی□تی، ک□ پیری ب□فر□، ن□وی چ□ت□ی□، خ□□کی گوند□، چ□ت□ جگ□ ل□و□ی ناوی ک□س□ک□، ل□ه□مان کاتدا، د□کر□ و□ک ئاو□□ناو□ و□ریگرین، ک□ خ□س□□تی ئازای□تی د□ب□خش□ت، چ□ت□ی ب□ پرینسیپ، و□ک ز□ربی ئ□وانیتر ک□ ل□ ئاینی باوباپیرانی لایدا، ل□ دوای ئازای□تی و ه□ستکردنی ب□ ک□رتبوونی شو□ن و غ□ریز□ی مان□و□ و مردن، نام□بوونی خود ل□ت□ک باب□ت، داپچ□انی ی□کبوونیان، کت ومت و□ن□ی ن□ت□و□ی□ک□، ک□ ناتوانن م□ژووی خ□یان بنووسن، گ□□انکاری ل□ چار□نووسی خ□یان دا بک□ن، ئازان ش□ری ب□رگریان ز□رکردو□، ب□□ام ئ□مان□ و□ک □ووداو ماون□ت□و□، ن□یان توانیو□ گ□□انکاری ل□ن□و م□ژوودا بک□ن، ه□ر و□ک گ□رستان□ک□ ب□ و□رانی ماو□ت□و□، خ□□کی ئ□م گوند□ دووس□د ک□سن، ح□ڤد□ ما□□، س□ر ب□ هیچ شو□ن□ک نیی□، ل□ □ووی م□ژوو□و□ ل□ ه□ری□ک ل□ شار□کانی، ئ□ست□مبوو□، تاران، ب□غدا، ک□نتر□، ک□ریم کاک□ی □□مانووس ز□ر ب□ ووردی ب□ ت□ب□گرافیان□، □ووما□ی شو□ن□کانی کردوو□، ه□ر ل□ ما□، رووبار، ج□گ□، ه□ردو د□□ و شو□نی چیاکان، دارو ب□ردو ت□نان□ت و□رز□کانیش سیمبول□کن ل□ ن□و کار□کت□ر□کاندا د□ر□وشاندن□و□ی ه□ی□، ئ□م شو□ن□ گشتیی□، خا□ی ب□ی□کگ□یشتنی س□ لای س□گ□ش□ی□ک□، ل□ س□ لاو□، س□ □□گای ل□د□ب□ت□و□، ب□ ئاراست□ی باکوور □□ک د□چ□ت□ ن□و ئ□ست□مبوو□، ب□ر□و □□ژه□□ات د□چ□ت□ تاران، ب□ر□و خوار ل□ ب□غدای، ل□ ئاست دوورو نزیکی م□وداکانی، ه□ر س□کیان ب□ پ□و□ری ب□ینی شو□نکات، ب□ مانگ و ه□فت□ و □□ژ ی□کسانن، پ□لینکردنی م□ودای شو□ن ب□ کرد□ی شو□نکات□و□، پ□دز□ک□، گر□دان□ک□، ب□ □ووداو□و□ ب□ستراو□، پ□یو□ندی ب□ جوو□اندن□و□ و خ□س□□تی ک□سای□تی□کان ه□ی□، پ□وانی کات ل□ پ□دراو□کانی شو□ن دا، ب□ □□ژ□ی جیاواز کاریگ□ری □□نگدان□و□ی ل□س□ر ک□سای□تی□کان ج□گیرد□کات، ل□ □□گای شو□ن□و□ د□کر□ باری د□روونی و ت□□وانین و گ□ش□نیگایان دیاریبکات، س□ب□ری □ووداو□کان ب□ پ□ی جوو□□ی ک□س□کان ل□ شو□نکاتدا ئاس□واری ن□خش□ی□ک ل□ شو□ندا ب□ج□د□ه□□□ت، □□نگدان□و□ی خ□ی ت□خد□کات□و□، ئ□و□تانی ک□تناو□ و□ک شو□ن کاریگ□ری پ□گ□ی جوگرافی ت□نراو□ ب□ س□ □□گاو□، ب□ س□ ک□لتوور، ب□ س□ میلل□ت و ب□ س□ بیرکردن□و□و ب□چوونی جیاواز، ب□م ه□ی□و□، ناو و شووناس□ ج□گیری نیی□، ه□ر ک□س□ د□ت ناو□کی ل□د□ن□ت، حیکایتخوان، ک□ د□نگی دوو□می نووس□ر□، ب□ ک□تناو□ د□یناس□، ل□س□ندن□و□ی ناو ل□ شو□ن، کردنی ب□ ناشو□ن، باک□اوندی گومان□

فراهمدکات، نە لە ئەستای گەانوەدا، نە لە ابردوویشدا سەقامگیری تەدا بەرجەستە نابەت، بە پەی گەانوەکانی پیری بەفر، بە درەژایی مەژوو، لە ژەر کاریگەری فاکتەرکانی دەروەدا، لە ناوەوەدا سیما سروشتییەکانی سەقامگیری لە ناو شوەن دا تەکشکاندووە، هەر لە پەلەمار، هەرشبردن، سووتاندن، ماوەرانی، ئاسەوارەکانی تەپبارانکردن و تووندوتیژی جەنگە ناەواکان، ەنگدانەوەیەکی نەرەنی لەسەر کەسەکان هەیە، جارەک دەکەون، بە جارەکی تر کە هەدەسنەوە، ناگەنە کەتا چارەسەری کەشەی مانەوە، هەرلەو قابەدا دەمەننەوە، بەیە لە ئەستادا، ئایندەیەک بەدی ناکەن، مانایان پە ببخشەت، ناسنامە هەگرن، لە شوەنەکی سەختی دوورەدەستن، لە سەگەشەیەکن، نە مەنفایەکی فەرمییە، نە نیشتیمانەکی ئازادە، خەون و بیرو پلانی دواەژیان پە نییە، تا پەیوەندییەکی پەزەتیڤی پەوەببەستن، ناوو شووناس هەگرن، مارک ئاوگە لە شوەنەکدا دەەت "جیاوازی شوەن و ناشوەن لەوەدا دەبینەت، شوەن پەیوەندییەکی پەزیتیڤ و شوناسچەنی لەگە کارەکتەرو هەشیارییدا هەیە "2 بەپەی پەدراوەکانی دەقی بەردەست دا، کەریم کاکە لەسەرجەم ئاستەکاندا، زیرەکانە توانیویەتی ئاماژە بە رەهەندەکانی ناشوەن بکات، یەکەم وەک پەرچەکردارەک لە پەیوەندییەکی ئەرەنیدا، قەربووی شوەنی استەقینە دەکات، بە سە شوەنی یوتەبییەوە گرەددات، وەک درەختی هاوینە، دەندی پاانەوە و درەختی وشە، کە شووناسی تاک بە شوەن و ناسنامەوە پابەنددەکات، چاوپەشین لە شوەنی استەقینە، پەنابردن بە شوەنی یوتەبی، لادانەکی ئەنتەلەجییە لە زانراوەک، پرسیارە نەمر لە ناشوەندا دەکات داوای وەام و شووناس دەکات، ناتوانە لە چوارچەوەیەکدا بیدەزەتەوە، سنووری بە دانە، کاریگەری ابردووی ئەم شوەنە جوگرافییە، کارەکی وا دەکات ناسنامەی شوەن پەشهاتنی حیکایتخوان، بە نەزانراوی بمەنەتەوە، تەنانەت ئەمی حیکایتخوانیش ناتوانە ناوی لەبنەت، ناو واتا شووناس ناسنامە، نەک خەسەت، کەتناوە خەسەتەکە، بە مەبەستەوە بەت یان بە مەبەست بەت، شوەن ناوو ناسنامەی لەسەنراوە، بە خەسەت دەناسرەتەوە، ئەی لە دیاریکردنی سنووری جوگرافیای بەرجەستەکراو دا، چیی هەشتووەتەوە بە ەسەنایەتی شوەن و ناوی استەقینە، چەن وەامی مەژوو دەداتەوە، ناو داماەراو نییە لە جەستە، شوەن سەینەوە ئاسەواری ناوو شوەن، ەک دووبارە بوونەوەی ئەو گەستانە ویرانەیە کە نە ناوو نە ئاسەواری گەیان نەماوە، ئەوەی ماوەتەوە هەی سوورە، بەگەی مانەوەی ناوەکە مەژوویەک هەدەگرە، کەلی گەنجەیە، لە کاروانی مەژوودا ناسنامەیەکی نەخوەندراوە، فەرامەشکراوە، لە بیرەوەری و گەانەوەی سەرزارەکیدا

ماوەتەوە، جارجار پیری بەفر باسیدەکات، بەڵام ئەوەی جێی داخ و کەسەرە، ماکی بەڕاوبوونەوەی نەخوێندەوار و بێئاگای تاکە، پەیوەندی بە ناوو شوێنەوە پچڕاوە، پچڕوانێی هاونیشتمانیە، کە تا ئێسک لکاوە بە نیشتیمانەوە، نامە نییە بە شوێنەوە، ئەوەی خەسڵەتی کەتناوەی سەپاند، کردیە ناونیشانی دەسنووسکەی، لەنەویدا بە شێوازێکی ئەتەبایەگرافیایی خەیاڵئامێز بیرەوەرییەکانی خێی و پیری بەفرو کارەکتەرەکانی دیکەی تێدا نووسی، کەسێکی هاوزمانێ خوێندەوارە، لە بارەگایەکەیدایە، بەناو چەکدارە، ئێستا ساچمە لە لاقی دایە، وازی لە چەکداری هێناوە، هەڵبژاردن و سەپاندنی ناوی کەتناوە، بەدەر نییە لە ڕەنگدانەوەی ئەزموونەکانی، چەندین جار لەنەو دەقی گۆڕانەوەدا بەرکەوتن لەتەک شوێن و ڕووداوو کەسەکاندا دەکات، هەر جارە بە مەبەستێ ئاماژەی بە دەکات، بە نموونە "من دوعا گەرمەکانی دایکم بیردەکەوێتەوە، ئەو کاتانەی کەتنەکم دەکرد"ڕەمان ل81، "لە دوایی بزربووونی من، مەریەم ئەو کەتنەم لای کەس ناگێتەوە"ڕەمان ل 132، "هەرچی هەیە بە پێنج خوارەکەی بکەم ئەو کەتنەی بە من کرد"ڕەمان ل 126 * چۆن حیکایەتخوان ناپاکی لەتەک ناوی شوێندا دەکات، بەرکەوتنی هەندە لە کارەکتەرەکانیش لە شوێندا ناپاکی لەتەک ئەمدا دەکەن، باکەوندی ئەم ناپاکییە وادەکات ناوە ڕاستەقینەکەی بە نەزانراوی بمێنێتەوە، بە خەسەتی، بناسرێنەوە کە ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە ئەزموونەکانی خودی حیکایەتخوانەوە هەیە، بە هەمان شێوەش شوێن ئاوێنە ئاسا ڕووخساری کارەکتەرە سەرکیەکانی دەمانکە هەڵدەگرێ ، ئەوانیش بە ناون، بە خەسەتی ڕوونکردنەوە دەناسێنەوە، وەک پیری بەفر، حیکایەتخوان بە ساچمە لە لاقیدایە دەناسێتەوە، پێنجەخوار، کە لە دواجاردا مەریەم مەردی پێدەکات، چاوکەسکەکە بە دەنکی مەریەم ئاماژەی بە دەکرێت، هەر یەک لەم کارەکتەرانە لە ناوکەی ئەجیندای هاوکێشەیەکن، دەنەوای بە ڕەوتی دەقی خوێندراو دەبەخشن، هەر یەکەکیان تابلۆیەکە لە وەرگێڕاوەکانی چەمکی کەتن، لە پێدراوەکانی دەقی نووسراوی حیکایەتخوان دا نیشتجێبوونە، بە نموونە پیری بەفر لە کەتنی چاوەڕوانیدا، لە پایزەوە بە هاوین، واتا سەرزە بە تەماحی بەهەشتەکی دنیایی بە یوتەبیای درەختی هاوینە و دەندی پاڵانەوە ئایدەگرێت، چاوکەسکەکە پیرزی مەریەمی دەخوازی لە زەوتدەکات، لە هەمان کاتدا، ئومێدەکی پێدەبەخشێت، بەوەی هەندە لە پیرزیی مەریەمی بەرکەوێت، پێنجە خوارەکە بە غەیوری خێی تا ئەم لەسەر ڕەگای پیرزی مەریەم هەڵکەنێ، بەردەوام بە خراپە ناوی مەریەم دەهێنێ و بریندارێی دەکات، لە ناوکەی دەقدا، تابلۆیەک لە گومان وەردەگیرێت، جولیا کریستیڤا دەڵێت"هەموو دەقێک بریتییە لە تابلۆیەک لە

وەرگەڕاوەکان"3، لە گۆڤارەوەی ژووداوەکان دا، ئەم تابلۆیانە، فاکتەرێکی سەرەکی کەتنەکانی حیکایتخوانن ، ڕەنگدانەوەی کەتنەکان بنەمایەکی تر دەخاتە سەر بابەتی ژووداوەکانی نەو شوێن و جێستەی نالەبارو هەست و نەستی حیکایتخوان، بە جۆرێک نە ناوی خۆیمان پێدەڵێت، نە ناوی ئەوانەی بەرکەوتنی ڕاستەوخۆی لەتەکیاندا هەیە، جگە لە ناوی مەریەم نەبێت، ئەویش لە سەنگەی ئەوەی مەریەم، لە ناجێگری خۆیدا ئاوێنە ئاسایەک، لە ناشوێنی دا نا مەبوون، لە گرتە جیاوازەکانی گۆڤارەوەدا، وێنەی شکستی خۆی تێدا دەبینێ، هەبەت بەهەمان تەوانینی چەمکی بە ئومێدی شکستێوەش، نەگەیشتن بە خوێنەکان، هاوتەریبیەکی هاوسەزانە لەتەک دەستبەرداربوونی هەڵەندەکانی جێگری شوێن لە ڕەنگدانەوەی ژووخساری ناجێگیری مەریەمدا بەدیدەکات، لە ڕەهانی نوێدا لەنێو نەزانراوەکانی دەقدا تەوانەوەی ناو و ژووخساری ئەوانەی ناویان نەهاتووە، بە چەبوونەوەیەکەوە گەماڕۆدراون، ڕەگا دەکەنەوە بە کەساندنی ئەوانەی ناویان هاتووە، بوونەتە ژەدەرێک لە نواندن و ڕەکخستنی بارودۆخێکی گواستنەوە لە وێنەیەکەوە بە وێنەیەکی تر. .

**نهێنی بەهارو شکستی هاوینە**

لە ناوکەی پێوەندییەکانی بە کەسانی دیکەوە، بەپێی ئەزموون، پێگەی کەمایەتی، خەسڵەتەکانی پێکهاتەی کەسایەتی وەک دالێک ڕەنگدانەوەی دەبە لەسەر مەدلوول، بە پێچەوانەوەش دروستە، ڕەهەندەکانی ئەم پێوەندییە بە گۆڕەی پێشهاتەکانی ژووداو دەجوڵێن، لە دیمەنێکەوە دەچنە دیمەنێکی تر، لە ئاست کەسێکەوە بە کەسێکی تر شقڵی جیاواز، یان لەکچواندن وەردەگرن، بە هەندە داگری ڕەنگە دەرگاکانی لادان وەهەڵخلیسکانیش لە پێوەندییە سروشتیکانی مرۆڤ دا دەستەبەربکات، قین و ئەوین ئاوەزانی یەکتربکات، هەبەت نەخشەی جومگەکانی بنیادی کەسایەتی، بە بنەما لە جوگرافیایی دەقدا نایتە سەر مەژووی ناساندنی کەسێکەوە، گەر مانایەکی پێنەبەخشێت، فیلیب هامۆن لە شوێنکدا دەڵێت " لە میانەو ناکەی دەقدا نەبە کەسایەتی نە ژەدەر و نە مانای هەیە"4 گۆڤان بە دوای مانادا، لە دوای بەیەکگەیشتنی ئەو خەسڵەتانەوە دەستپەدەکات کە کاریگەری بەشە بەربەاوکانی چەمکی زانین ڕاستەوخۆ بلکێنین بە بارودۆخی دەرکەوتنی کەسەکان، ئەم کردەیەش لە هەوەشاندنەوەی ئەو دیمەنانەی کە دەکرێنەوە، ئاماژەیەک بە خۆوە دەبینێ، بە ستایلێکی بازنەیی هەوەدەبین، خوێندنەوەیەکی شاقوڵی بەبکەین، تەوەری سێکسی وەک لەکەوتەک بە بکەینە دەستبژێرکی گونجاو، بارودۆخی کەسایەتی حیکایتخوان و ئاستەکانی گۆڤانەوەی بەسەرهاتەکان، لە ڕیچکەی

بەرکەوتنی لەتەک دەوروبەردا بکەینە بنەمایەک بۆ ئاشکراکردنی ئایدیاکانی نهێنی و لەزەتی دەزگاوازکانی، کە لە نێوان پەیوەندیدارەکانی بەهانەر بۆ هاندانی پەیوەندییەک، بە حەسرەتکانی ئەوین و تێرکردنی دواکانی جەستەو گەمارەدراون، بە پێلێنانی کەسایەتی حیکایتخوان خۆی بە مانلاگ، گوزارشت لەو دەکات، بەوەی زووگوورتیە، لە دنیای ژندا هیچ ئەزموونکی نییە، ئەوانەی بەزای ئەون خەریکە دەبنە باپیرە، کەچی ئەمیش هەروا ماوەتەوە، خالییە لە تام و کامی مینە، بە مێنە ئاوێنەی یادەوریەکانی تاڵ و ناتەواو، لەزەتە ناکات گەر جوانیەکانی پیاوەتی خۆی لەگەڵ مێنەدا نەبینە، دەترسە نەگات بە لەزەتی ئەو نەهێنییەی کە توانەوەی ژنگی جەستەی خۆی لە ژنگی جەستەی مینەدا بەدی نەکات، ئای لە سیحری تەکژبوونی ژنگەکان، ئای لە مینەو جوانیەکانی، بە تایبەت مەریەم، کە بە گوڕەی حیکایتخوان، گشت جوانی کیژانی دنیا لەودا دەبینە، مەریەم و شەخیبەکەی بوونکی هایدگەرییە، ئاوێنەیەکە خۆی تێدا دەبینە، ماڵکە چۆن ئەو تێدا نیشتەجێبووە، دەیەوێت ئەمیش تێدا نیشتەجێبێت، باشلەر دەڵێت"دەبینین وێنەکانی ماڵ، بە دوو ئاراستەدا دەجوڵێتەوە، بە دیوەکەدا ئەوان لەناو ئەمەدان، بە دیوەکی تریشدا ئەمە لەناو ئەواندا"5 بەڵام ئایا مەزندەو ویستی حیکایتخوان، بە شێوازێکی ئەرێنی بە پەی نەخشەی ئەو ماڵەی ئەم لە چینە قووڵەکانی خەون و بەئاگاییدا دایشتووە، دەجوڵێتەوە، یان بەردی گوناهێک، دەبێتە لەمپەڕێک تراژیدیایی شکاندنی ئاوێنەیەک لەخەدگری، ئەمەی حیکایتخوان مەریەمی تێدا دەبینە، چ کارەساتێکە خۆی بە قوربانیەک دەبینێت، تاوانبار ئاسا سروشتی بوونایەتی خۆی، لە لەکچواندنی سروشتی هاوێندا بەدی دەکات، و دەڵێت من پیاوێکی هاوینەم، وشک و برینگ، بە هەوری مینەو بارانی بە یەکگەیشتن، گلەیی و گازندە لە مەریەم ناکات، بەڵکو سەرجەم ژنی دنیا غەدریان لێکردوە، هەستکردن بەم غەدرە لە ئەستاوە نییە، ئابردوویەکی لە مەژینەی هەیە، گرێیەکە بە نەمری ماوەتەوە، کاتی خۆی لە پاڵی سێی ناوەندی، مامۆستایەکی ژن وانەی بیرکاری پێ گووتووە، ئێک سێیری ناوچەوانی کردوە پێی وتووە "هەندێک سەروسیما هەیە هیچ ژنە حەزی پێ ناکات" ڕەمان ل 135،حیکایتخوان دەڵێت کەس وەک ئەو مامۆستایە منی نەناسیوە، واژووکردنی ئەم پێلێنانە، ئاماژەیەکی ئاستەوخۆی ئادەستبوونە بە لەسەندنەوەی بەهاری گەنجێنی، قەناغی هەرزەکاری، پووکانەوەی هەستی خۆشەویستیی بەرانبەر بە ژگەزی مینە، ژچوونە بە نەو وەرزی هاوینە، بە نەو تین و گەرمای نامەبوونی سێکسی، بازدانە لە بەهاری پەیوەندی دەداری بە هاوینە کە ناتوانێ،

تیونییتی ئا وحسرتکانی بهاری د بشکن، هاوینکی تنیا، بئومد، ببش لـ پاشخانی بهاری، ورزیکی ناتواو، بـ قناغ و دگمایـ، هست بکمی دکات، تا بیت شرمن، ناتوان گوزارشت لـ دداری بکات، پشتاستکردنوی قسی مامستاکی کردووت ڤیزای مینبرک، بردوام چوساندنو و ستملکردنی خی تدا نودکاتو، بوی کسکی ئیسک قورسـ، دگیر نییـ، ئم هستکردن گیانکی شانگزو درق و خستکی هاوینی پدبخشت، پانرکـ پی بـ یگای سروشتی نابات، بیگینت مبست، استوخ قدبکی میکانیکی دگرتبر، لـ قدا، زیاتر بیر لـ دسکوت و لزتی جستیی دکاتو، وک لوی بیر لـ پیوندی ئویندارى بکاتو، درککردنی بـ دااوکی و نبوونی پیوندی ئویندارى استقین، دیخات ژر فشاری پرسیار تکشکنکانی خود، چ گوناهکی کردوو، زای قورسـ، لـ سی ناوندییو، قوربانی دستواژیکـ، وک تاوانبارک خی دبینت، ناچت دی ژنو، دیوت بگتو بـ دنیایی سزو جوانی ژن، بـ لبوردن، چاوپشین لـ ئسک قورسی بکرت، پیرزی بـ دستبهن، بـ ترس، بـ ئومدو خی یکلابکاتو، بتو نو ئامزی کسکی بهارانـ، بتـ لای مریم، مریم گوزارشت لـو پیوندییـ دکات، کـ لـ هاوینو دیگتو بـ قناغی پشتر باوشکـ لـ سز، دیگتو بـ بهاری چاو سوزکانی، بـ سروشتی پیوندیی دداری، کـ لـ هر سـ سای ئایدلژیاو سایکلژیاو لـ دوا جاردا لتک سکس دا ککن، بام تزی ئم سا سروشتیـ لتک پیوندی دداری عوزری دا یکنایتو، ئویش نکرانوی بهار، نبوونی سکسـ، داخران و قتیس بوونی دروونـ، لنو ورزی نبوونی و وشکـ سای هاوینیـ، هست و لاقنکردنی پیرزییـ، مانویـ لنو بگردیدا، سرسامبوونی بـ جوانی، تقینوی خشویستییکی ئاوهانـ، بچوککردنوی خی وگورکردنی ئوی دخواز، وای لدکات ئو بـ پمرد پیرز، بـ سکس سیرکات، ئایا بیرکردنو لـ چمکی جوانی ها لـ خود دا، مانای نمرییک نابخشت کـ کردی سکس تدا بـ تاوان هژماربکرـ، لـ همان کاتدا درزک فراهمناکات لتک مردنی حزو خولیای گیشتن بـ کردی سکسی، بجرک لـ جرکان، جوانی پیوست ناکات بـ پاکدامنی و بگردی، گر لـ ئاستی بینیندا دوالیزمی وو ئرنییکی جوانی بتاوانی بت، ئوا وو نرنییکی جوانی ناشرینی و هست بخشین بـ تاوان، بـ گوناهبوون، ئافرت پرستگایکـ شونی گونهکارو تاوانباری تدا نابتو، بهارکـ شونی هاوینی تدا نییـ، پرسیارکـ تنیا

وامکی تدا نیی، گر زری بی بنی هکارکی دگننتو بی دنیایی درو، یان بی ابردوویک، لی ناسنامی ورزک دا، وک تاوانبارو گوناهبارک ننگ وبی داوتو، خی بی پیاوکی هاوینی دخوننتو، ئم زمینیش هاوشانی، یکدتو لگی گیشتن بی درختی هاوینی، یان درختی ژنانی، ژنان لی گرماوکی مر بی ووت دبنو، مراقی ئمیش بینینی جستی مریم بی ووت و قووتی، ئمش پانرکی بهزی مانویتی لی کتناو، بو هیشو دان بخیدا دگرت، بی ناچاری برگی چاووانی سورز دکات، هر لی پاییزی گیشتنییو بی زستان، بهاری درژ و ئینجا هاوینی مبست، ئم کی تمنکی بهاری لدستچوو، قی لی بهار، جوانی سروشت لی هاویندا دبینی، ئم بینینی بدیوکدا یکدتو لتک پکهاتی وشک و برینگی بوونیدا، بدیوی سروشتیش دا، پارادکسی لتک بهاری سوزی دوورو درژی کتناو دا، فراهمدکات، کی پر لی گو و گوزار، بی دیویکی دیکشدا لتک چاوسوزکی هاوری دا، ئم پارادکسی نو دبتو، بی کردار لتک مریمی چاوکسکدا یکدتو، بوی هردووکیان بی جووت دوو بوونوری بهارین "بی چاوی خم لی درزی بردکو دیتم، وا لی ژر برادر چاو کسککم اکشاو ماچی دکات، نازانم چیی دییکیان دکرد" مان ل 76 ، ئم بینینی، شاهیدی یکم، لی ناوخوندا، بیاردات، چیتر بینر نبت، لی ساتی وودانی گوناهک کی لوبوو خی نگرت، هههات، لی ئاستکدا هقیقتی کسکی بی دستهناو، لی مزندیدا نبوو ئاوهانی بت، لی ئاستکی دیکدا لی ادستبوون و پرتبوونی جستی ئو بهشتی پیرز هدی کی حی خستی نو دزخی دااندن، گااندییو بی هاوینی قاتی، ئمش خی لی خیدا، دامانی زمینی پلینکردنی هندکانی سیحری خشویستی عوزرییی، سرتای خای ورچرخانی برامبر بی داکوتی سروشتیکانی چمکی سکس، چاولکردن و بی ئاگاهاتنوی بااای خودی لی بیرکیکی جگر، مریمکی جارانی تدا نابینی، درکردنی لی بهشتی پاکدامنی بی دزخی سکس، شک، اساندن و باوههنان بو گرتیی، تزی گووشارکی چواشکاری هدگرت، تشریک گیانی نرسیسی زاماردکات، وک برگری و پرچدانویک، شمانی پگرتن لی هردوو کارکتری ئو گرتیی هدگرت، کی نیتوانی تا دوا ساتکان، منی کوژاندنوی ئاگری ئو لزتی بکات، دوو بوونوری بهاری نیان توانی لی نوان ئرنی و نرنی دا جیاکاری بکن، لی نوان بگردی و باجی ناپاکی دا، چاوکسکی هاوم و مریم، بی خودوخدو لی بیکگیشتنی دوو جستدا، حزک دکوژن، ئمی

بگەڕێنەوە بۆ تەماشاکردنەکی پێدزییەوە حەزێک دەیکوژێت، تەنیایەک دەیگرێتەوە، ئەم وەک پیاوەکی هاوینە، ناتوانێ بگەڕێتە دواوە، بەر لە دوو کەسی بەهاریی بگرێت، بەر لە مەریەم و چاوکەسک بگرێت، بەهار وەرزی دەداری و جوان پەرستییە، ئەم لە سەنگەی ئاوەی پەککەوتەیە، ساچمە لە پێیکانیدایە، لە هاوینی تەنیایی بۆ بۆهاری تەبایی و جووتبوون، نە پێی پێینەوە، نە پێی گەڕانەوەی هەیە، ناتوانێ پێیوەندی دروستبکات، لە کۆ جوانترین کچی دنیا بۆ پیاوەک ئازی دەبڕێت، کە خەی دنیایە، هیچ کچێ حەز لە چروچاوی ناکات، ئای مەریەم چەن لە دەندی پاڵانەوە، لە پیرزییەو منت پەڵانەوە بۆ دوزەخی تەنەکردنەوە، ئەی چ جگەکەیەکی کرد، ئاوەکانی سروشتی گەیشتنی لە مێنەوە گواستەوە بۆ چاوکەسک، نازانێ چەن بنەماکانی پەڕگرتنی سەکسی، قەربووی ئایەتەکانی پیرزی دەکات، چ کەتنکت بڕپاکرد، ئەدی نازانی پیرزی، توندوتیژی و پەڕگرتنی بۆ دواوە دێت، پیرزی تۆ نەبوایە، کە بۆ ئاسانی ئادەستی چاوکەسکت کرد، من چیم دابوو لە چاوکەسک، بۆ ئاشقی دەبووم، کە من نەگەم بۆ تەی مەینێ، خۆ وەک پیاوەک بۆ سەلماندنی بوونایەتی خەم، ئازیکردنی نەرسیسی بریندارم، ناچارم سیمای تۆ لەودا ببینم، دەتوانم تەنەلەو بکەمەوە، پیرزی تۆ بگەمەوە، چاوی بشکێنم، چاوشکاندنی ئەو، گەڕانەوەی تەیە بۆ من، ئاوەدانەوەی بۆهارە بۆ سەوزکردنی هاوین، ئەتکردنەوەی ئەو تەزییە کە هیچ کچێ حەز لەم جۆرە پیاوە ناکات، بەڵام لەم کەینەو بەینێ، ئەوی مەریەم دای بۆ چاو کەسک نەیدا بۆ حیکایتخوان، کاتێ لە گەڕانەوە، ئەگا بۆ مەریەم دەگرێت، پێی دەڵێت "یەک جار ئەوە لەگەڵ من بکە، لە تەمنم بیر لە درەختی هاوینە ناکەمەوە" ئەمان ل 75، لە ئەشبردنەوەی پاکدامێنی مەریەم هەیەک بۆ مانەوەی خەی نادزێتەوە، بەیە هەوەدەدات خەی لەنەو ببات، پیری بۆفر بۆ هاتنی وەرزی هاوین، بۆ سەیرکردنی ژنێ ووت و قووتی درەختی هاوینە، ساردی دەکاتەوە، چاو کەسکە پەویستی بۆ هاتنی هاوین و درەختی هاوینە نییە، هەردووکیان دوو کارەکتەری بۆهارین، بۆ کردار کاری خەی لەگەڵ مەریەمدا کردووە، پیرزی لە وەرگرتووە، ئەنگی یەکیان گرتووە، هاوشێوە بوونەک لەچاو و لەوی مەریەم و چاوکەسکدا ئەنگیداوەتەوە، چاوکەسک دەکاتەجگرەوەی مەریەم، چەن لەپێیوەندی ئەوینداری دا، تاوان دەبەتە جگرەوەی ئاشقی تاک لایەنی، لاسەنگی، شەرم و ئەنگ پێینی لەدەکەوێتەوە، ئەو شەرمەی لە بڕابەر مەریەم دا، لە ووخساری حیکایتخوان دا یەقی دەدایەوە، ئەستا لە بەردەم چاو کەسکدا، بۆ هەمان شێوە یەق دەداتەوە، ئەوەی ویستی لەگەڵ مەریەم دا بیکات بەی نەکرا، ئەستا دەیەوێت لەتەک چاو کەسکدا بیکات، هەتا دەهات شوێنی مەریەم لەق دەبوو، جێی چاوکەسک

جگیردبوو، لە شوێنکدا بە مەنلەگ دەت "من برادرە چاو کەسکەکەم بە هی خەم دەزانم حەزم نەدەکرد کەس لەی نزیک بەتەو"رەمان ل 78، چاوکەسک هەستی پە کردبوو، تووخنی نەدەکەوت، دەترسا ئەوی لە تەک مەریەم کردی، هەمان شتی لەگەڵ بکرە، گەر مەریەم لە دنیایی مندا هەمایەک بە بە پاکدامەنی، ئیتر چەن لە پەناو هەڵگرتنی گوناهەکانی، شکاندنی تابەکانی خەشنوودی، نەبم بە عیسایەک، لە خاچ نەدرەم، پیرەزی و نەمری نەگەمەو، دوانەی پیرەزی وگونا لە دژوابووندا، چ لەمپەڵەک لە جیاوازی دوورکەوتنەودا، بەدەستدەنە، ئیترچەن تەبایی و سەاو و نزیکی لە نەوانیاندا دەمەنە، بە چ ەسەاو پەوەرەک، سەاو لە نەوان حیکایتخوان و چاو کەسکدا دەمەنی، لە ترسی ئەوەی نەبادا لاقەی بکرە، لەی دووردەکەوتەو، ئەم دوورکەوتنەوەیە، شکستییەکی دیکە دەخاتە سەر خەمەکانی حیکایتخوان، ئەگەرکانی پاکبوونەو، لە گونا بەر تەسکتر دەکاتەو، بە ەرەوی ەووبارەو، چەندین نامە بە مەریەم دەنەت، بەدەنگی مەریەم، وەامنەدانەوەی وای لەدەکات، پەنا بەرە بە پەلاندانان و تەکردنەو لە مەریەم، کەشفکردنی ەگا و شوێنی درەختی هاوینە، کاتە دەمەو بەیان دەگەتەو بە سەر کارەکەی، حەرەسەکەی هاوەی پەنجەخوار گومانی لەدەکات، وا دەزانە شەوخەی بە مەریەم گەیاندوو، سەرسام دەبەت، باوە ناکات " بەاست مەریەم ئەوهایە ماچ دەداتە هەموو کەسان بە هەموو کەسە ادەکشە بەس لەگەڵ من و ئەو کورە لە من بەدبەختتر ئەوهایە" ەمان ل 120، دەرخەی ناجەگیرییەک، نە بوونی متمانە و گومانەک لە تەوانینی حیکایتخوان دا بەدی دەکرەت، یەکەمجار گومان لە تواناکانی خوی دەکات، نەگات بە مەرامی خەی، هەر لە ەگای خەیاەو بە مەنلەج چەندەها ئەمسەرو ئەوسەر لەگەڵ مەریەم دا دەکات، ناگات بە ویستەکانی دەی، دووەمجار گومان لە پیری بەفر دەکات، کاتە باسی درەختی هاوینە، یان درەختی ژن و دەندی پاانەوەی بە دەکات، سەمجار گومان لە مەریەمەک دەکات، کە بە سە مەریەم دەیبینە، مەریەمەکی پا بەردەکە، لەگەڵ چاو کەسک دا بوو، شایەدی یەکەم بوو، بە چاوی خەی بینی، بوەری نەکرد تا کەتای تەماشای بکات، دووەم مەریەمی گریمانکراو بوو، پەنجەخواری هاورەی ناساندی بە خراپە باسی لەودەکات، سەیەم مەریەمەکی بەر دەی خەی بوو، ئەستا چیبکات، چەن گومان لە استی جیاکاتەو، باوە ناکات، ئەمە مەریەم بەت، لە سەرەتادا، چاوکەسک لە دواجاردا پەنجەخوار، توانی کەتایی بە ەی پاکدامەنی مەریەم بەنە، تەزی هاوکەشەیەکی دژوار بخوەقەنە، لەتەک تاواندا بەرکەوتن بکات، پلەو پایەی پیرەزی لە موقەدەس، وەرگرەتەو، بازنەی موقەدەس بشکەنە بەوەی "هیچ

سەنتەرێکی موقەدەس نییە، بازنەیەک بە دەوری خۆیدا نەکێشێت" 6، لە وێنەگەی حیکایەتخوانەوە، مەریەم سەنتەری پیرۆزی لە موقەدەسەوە وەرگرتووە، لە لەکۆتای بازنەی پەیوەندییەکانییەوە، درک بە دەرهاویشتەی چەندین ململانێی دەکات، بە دیو، بە چارەنووسەوە گرێدەدات، بە دیوێکی تر، ئەم ململانییە شاراوە نییە، ململانێی شوێنکات نییە، بەڵکو کێشەو بردەی پەدراوەکانی داکۆت و هەقیقەتە، داکۆتی پەیوەندی حیکایەتخوانە بە مەریەمەوە، بەڵام هەقیقەتە لە نەوانیاندا دەوەستێ، ئەویش چاوکەسکی هاوڕێیەتی، کە دنیای بەگەردی لەکەدار کرد، پەنجەخواریش وەک لەکۆتە دەرکی، زیاتر بازنەی ئابرووی مەریەمی پیسکرد، لە دنیایی تەلەکردنەوەدا، هەوێنی کەتنیکی تری خۆشکرد، چاوکەسکی لە دەستچوو، بەڵام مەریەم و پەنجەخوار، هەشتا لەبەر دەستن، ماوەنێتەوە، یەکەم مەریەم بە زەر ئیشی خەمی لەگەڵ دا دەکەم، گەر لەزەتی جەستە، پیرۆزی نەدا پێم دەیکوژم، بەڵام کە پیرۆزی دەسنەکۆت، وەک پەرچەکردارێک، پەلەماری پەنجەخواری دا، لەگەڵ یەکەم دەستوشاندنیدا، پەنجە خوار لەیهات دەست، تەرو پێی لەدا، بەزەر لەبن دەستیان دەرهێنا، بە دووەمجار شکستی هێنا، جاری یەکەم لەگەڵ چاوکەسکدا بوو، ویستی بە هەگای هاوگەزخوازییەوە چاوی بشکێنێ پیرۆزی مەریەمی لە وەرگرێتەوە، جاری دووەم ێیچکەی تووندوتیژی گرتەبەر، ویستی ماف و پاکدامێنی مەریەم بگەڕێتەوە، لەڕووە دەکرێ، هەچاوی پەیوەندییەک لەنێوان سێکس و تووندوتیژی دا بکەین، لە هەر شوێنێ پەیوەرێک نەبی بە سێکس، پەیوەرکیش نابێ بە تووندوتیژی، گەر سێکس لە چوارچێوەی مرۆڤبووندا، بەهاو حورمەتی هەحی لە پشت نەبێ، بگەردرێت بە ئامرازێکی بە دێ، بە کوشتن و دامرکاندنەوەی ئارەزووی هاگوزەر، ئیتر چ جۆگیرییەک دەهێلێتەوە بە پێتوکردنی بە هاکانی مرۆڤبوون و گیانی قوربانی و حیرس و خورپەکانی ئەویندارێ، بەدەر لە کردەی ئەویندارێ، لە نێوان کورو کچدا چ هاوسەنگیەک دەمێنێتەوە، ئەی چۆن شانازی لایەکیان نابێتە هەی سووککردنی لایەکەی دیکە، پارادەکس ئەنجام نادات، ئەم نادادوەرییە، جیاوازییەی نێوان کورو کچ، هەتکردنەوەیەکی زەقی پرینسیپی لەزەتە بەرانبەر بە بەهاو نرخ، دەسکەوت و بردنەوەی لایەکە بەرانبەر بە دەراندنی ئەویترە کە لە کچدا خۆی نمایشدەکات، بە نرخکردنی سێکس، بە نرخکردنی مرۆڤ، شکاندنی حەز و لەقکردنی پیرۆزی دیو جوانەکەی سروشتە کە ئافرەتە، ئایا مەریەم وەک ئافرەتێک لە کوێی سروشتی ناپاکیدایە، یاخود لە کوێی پاکدامێنی و بە تاوانیدایە، کاتێ حیکایەتخوان وەک بکەرێک چەمکی تێگەیشتن بە هاستینەوە گرێدەدات، بە هەساکانی چەنایەتی گەیشتن بە یەقین، هەوەدەدات پەیوەندی خۆی لەتەک کەسایەتی مەریەمدا هەسەنگێنێ، لە

سایەی سیمەلەژیای سەزو چەکردنەوە دا، دەیەوەت تواناکانی کار لە بکەرەوە بگەیەت بە کردار، لە ژەر جومگەکانی ئەم جیاکارییەی گریماسەوە، ئەبە لە کوەدا، باوەر بە پاکی و ناپاکی مەریەم بکات، کە بەم جەرە دەکرە پەلینبکرەت " یەکەم ەاستینە یکسانە بە ئەبە، پەدەچە، دووەم نهەنی یەکسانە بە دەبە، پەناچی، سەیەم درە پەدەچە نابە، چوارەم بەلارەبردن و چاو هەخەتاندن پەناچە نابە" 7 ئەم ئەگەرانە دەبنە هاندەری دزەکردن بە نەو ژیانی مەریەم، لە لەزەتی دەزینەوەی زیندگی دا، قەربووی شتەکی ونبووی پەبکات، کە لای ەەگەزی مەینە دا چەسپیووە، لای مەریەمیش شقەیگرتووە، ئەسک قورسییەتی کە ناچەتە دەوە، لە پاش ئەوەی نەیتوانی نهەنی ناخی مەریەم بخوەنەتەوە، دەبە هەزی خەی لە ببینی نهەنی جەستەی مەریەم دا ببینە، خەی دەرخات، دەبە بەگە لەسەر بینینی جەستەی مەریەم بە دەستبەنە، وەک دوا چەکی نەیارەک، یەکەم دەتوانە مەریەمی پە بکوژەت، دووەم دەیەوەت بەهاری پەیوەندی ئەویندارى لە دەزەخی هاوینی دا کورتبکاتەوە، بەدەر لە خەشەویستی یەکسەر بەتە سەر سەکس، مەریەم کاری وای کرد وەرزەکانی بەیکگەیشتنی تەکدا، پەیوەندی نەوان بەهارو هاوینی پچەاند، ئەوی ماوەتەوە هاوینی چاوەوانییە، درەختی هاوینەو حەمامی ژنانە، لە دوای سە وەرز لە چاوەوانی، بە دواجار گەیشتە دوا خەون، وەرزی چوارەم، ئەستا لە پەنایەکەوە سەیری نەو حەمامی ژنان دەکات، لە ئەشکەوتەکەدایە، وا مەریەم بە ەووتی دەبینە، بەرگە ناگرەت تەماشای کامیان بکات، هەموو جوانن، مەمک، ەان، سمت، یەک موویان پەوە نییە، تەنیا یەک دوانیان نەبە، یەک لەوان مەریەم بوو، ناوگەی پربوو لە موو، سەیری ئەو مەمکە توندو تەە بکە، بەواناکەم دەستی کەسی بەرکەوتبە، برادەرە پەنجە خوارەکەم درەیکرد، چاوی منیش بە هەمان شەوە درەیکرد، ئەو ژنەی بن برادەرە چاو کەسکەکەم مەریەم نەبوو، لەش و لاری مەریەم، بە هی کەس ناچەت، جوان دیقەتم داوە، هەتا ماوم چاکەی پیری بەفرم بیرناچەت، بەهشتی پە نیشاندام، پیری بەفر با تامی بکەم، خەم ناگرم، با بگەمە نەو سە گەشەکەی بەین ەانی، لە دوای ئەم دیمەنە خەشەوە، حیکایتخوان هەست بە سەرکەوتنە دەکات، ەاچیتەی نهەنی جەستەی مەریەمی پەیە، فشارەکە بە دەسکەوتنی لەزتی جەستەیی، ەەش لە سپی، پاک لە پیس، بەهار لە هاوین، گومان لە ەاستی دا دەدەزەتەوە،"ئافرەت تەنیا بە ئەوانە داخراوە کە کلیلەکەیان بزرکردووە"8 ەەگای پەدەگرەت، لە دیالەگەکدا، لە پاش هەوەدانەک، خەشەویستی بەری تەدا ناگرەت، دەتە سەر باسکردنی نهەنییەکانی جەستە، دواجار تەخی دەکاتەوە پەیدەەەت" باشە بەچی مووی بن هەنگەت کردووە، کەچی هی ناو ەانت نەکردووە" رەمان ل 204،

کە دەڵێت بە چاوی خۆم دیومە، مەریەم ملنادات ڕەتیدەکاتەوە، ئەوجا پەردەڵێت، ئەوە من بووم تەم بینی لە بن کورە چاو کەسکەکە پاکەوتبووی، ئەمجارەش مەریەم لە دەستی هەڵدی و شکستییەکی تر دەخاتە سەر شکستییەکانی، شکستی لە دوای شکستی ئاوەزانی پەدراوەکانی واقیع دەبن، لە خۆنی ناخۆش زیاتر هیچی بە نامۆنتەوە، ئایا خۆن دەستبەسەراگرتن و داکشانی بێئاگایی نییە، پەیوەندی نییە بە دنیایی ئاگایی، لەسەر تەپکی ڕەشبینیدا یەکناگرن، حەوت شەوە مەریەم شووی کردووە، کە بردیان لەبن تاراوە بزەی ماڵئاوایی لەکرد، لە دوای ئەو حەوت شەوە، حیکایتخوان خۆن بە دەندی پارانەوە دەبینێ، پیری بەفر لەبەر خاتری مەرگ ئەم گوریسەی شەرکردووەتەوە، دەبینێ ژنەکان دەستی بە درێژدەکەن تا هەڵیکەشن، ئەوە مەریەمە دەستی داوە تا بمکاتە ئامۆزی، لەپێ گوریس دەپچڕێت، دەکەوێتە سەر زەوی، لە ئەوارەی ئەو خۆندا بوو، پیری بەفریش کەچی دوایکرد، تەنیا مەریەم و پێنجە خوار، ئامادەی پرسەکەی نەبوون، ئەو هەفتەیە سە شتی گەورە لە ژیانی حیکایتخوان دا ڕوویدا یەکەم مردنی پیری بەفر بوو، شووکردنی مەریەم، سێیەم خۆنکەی بوو، بەر لە مردنی پیری بەفر بە ڕێژەک هەواڵی هەدووکەوتنی مەریەم هات، شۆک لای زاوا بوو، بە شۆی دوایی لەگەڵ سیامەند دا کە جوانترین کوری دنیایە، چاوبەکەی کرد، هەڵهات، لە شووکردنی دووەم دا کەس نازانێت بە کوێ چوون.

**سەگەشەی ئەدیبی و گەمەکانیی سیانەیی**

" چەند سیرن، سروشت و دایک! هەردووکیان بە میهرەبانی ناسراون کەچی سەرچاوەی هەزاران کارەساتی گەورەن"9

جەناوی منی قسەکەر جەناوی ڕاز و سەدای دەنگەکی گەڕانەوەیە، دەتوانێ ڕەبچەتە نەو دەروونەوە، مەبەستە شاراوەکانی بگەڕێنەوە ئاشکرابکات، منی قسەکەر ئاوێتەی خوێندنەوەی گەڕانەوەی دەقبکات، پەردە لەسەر دەرچەکانی خود هەڵمَاڵێ، لە ناوخنەوە بە ناوەوە، یان لە ناوەوە بە دەرەوە، ئەمەش بە زەمەنی خودیی یان دەروونییەوە پەیوەستە، کە دەتوانێ بابەتێکی ئاسایی بکاتە نائاسایی، پێچەوانەکەشی دروستە، ڕەنگە لەنەو پەدراوەکانی دەقدا، هەندە دەستەواژە ببێتە ڕاچیتەیەک بە چوونێ نەو دنیا تایبەتەکەی حیکایتخوان، کە لە چەند ویستگەیەک دا خۆی دەنوێنێ، ویستگەی یەکەم، کاتێ ڕادەستی غایلەیەک بوو، مەریەمی گیاندەهەڵهەڵەی ئاسمان، وەک پەمەردەک سەیریکرد، لە حەزو ئارەزووی زەمینی دایبڕی، لە جوانی و پیرەزی دا لە هەموو کچی دنیا جیایی کردەوە، ئەمەش ڕەنگدانەوەی دەروونەکە، پەروەردەی سەزەکی نادروستە، ناتوانێ

هەوڵنەک بۆ جەستە، مانایەک بۆ لەزەت بدۆزێتەوە، پێشتر گووتمان هەمایەک بوو بۆ پاکدامێنی، مەزەندی ئەوە ناکات جوانەکی ئاوەها ماچ بکرێ، یان کەس هەبۆ بوێری ئەوە بکات، دەستپێبدات، جوانی وا تێنیا هی سەیرکردن و ستایش، نەک دەستپدان، لێنەو جومگەکانی پیرزیدا، وروژاندن ناتوانێ وێنەی خێی بکێشێ، ئەوە کاریگەری وێنەی دایکە دەتوانێ لە هەزرو دەروونەدا وێنەیەکی بۆ لەکە بنەخشێنێ، سامپێی دەسەڵات و هەوشتمەندی هەڵگرێ، هەکاری شکستی پەیوەندی ئەویندارێی حیکایتخوان، دەگەڵتەوە بۆ کردەی خەداخستن، ناتوانێ لەی قووتاربێ، ئامادەبوونی وێنەی پیرزی دایکی کە دەسەڵاتی خەشویستیەکی ئەوتەی لەسەر دەروونیدا بەجێهێشتووە، لەو ساتەی مامستاکەی پێی ووت، ناچیتە دەوە، بەشایی سەزداری پووکانەوەیەک لەنەوان دایکی و مەریەم دا پردەکاتەوە، بەیەک نەگەیشتن لە پەیوەندی ئەویندارێی، دووچاری کەشێکی بوونەگەرێی دەکات، چارێی بۆ نادۆزێتەوە، یان لووتکەی خەشویستیەکی هەها تا ئاستی پەرستن، دوور لە غایلەی سەکسی، یان هەچوونی یەکسەری بۆ نەو دونیایی سەکسی پەتی بۆ خەشویستی، سەزداری یان سەزانی پەتی، هەحی بۆ جەستە، یان جەستەی بۆ هەح، مەودایەک لەو نەوەندە نییە بۆ خەشویستیی بەرکەماڵ بۆ، بەیە لە مەریەمی بۆ حەزو سەکس، دایکی ئاسا شایستەی خەشویستیەکی هەها و بۆ کەتاییە، خەشویستی لەو بارە هەحییە دا لەتەک پیرزی دا درز دروستناکات، بەر نەفرەت دەکەوێت گەر بیر لە هەوەس و شەهوەت بکاتەوە، تا ئەرە مەریەم فەرزەندێیەکی ئاسمانی هەحییە، هەوێیەکی پاکی دایکانێیە، بەهام لە دوای ئەو تاوانەی چاوکەسکی هاوەڵی کە لەتەک مەریەم دا ئەنجامیدا، لە دەخەکی شەرمنانەدا بینی، نەیتوانی سەیری شکاندنی وێنەی دایک بکات، کە لە مەریەم دا بەرجەستە بووە، هەهات، لە بەهشتی سەزی دایکانەوە فەدرایە دەزەخی پەشیمانی، بۆ تێپەاندنی وێنەی دایک لە پیرزییەوە، بۆ ناپاکی و داوین پیسی چووینە ویستگەی دووەم، چ کارەساتێکە، ئەم دوو وێنەیە چۆن لە مەریەم دا کەبووتەوە، چ دوو هەوییەکە لە چوارچەوێیەکدا دەقی گرتووە، ئەی چۆن هەنگدانەوەی ئەم وێنەیە پارادەکسە لەگەڵ دنیای ئەمدا ئەنجام نادات، ناتوانێ جێگای بکاتەوە، پاراستنی وێنەی ئەم هەوداوە، لەتەک چەمکی مانەوەی هیچ و پووچی دا یەکنایەتەوە، بەهگەی ناپاکییەکە، ناکرێ لە هەوخساری دایکەکی دووەودا بشاردرێتەوە، هەوێیەکی لە وێنەی دایکیکدا، حیکایتخوان دەیناسە، هەوێیەکی تری چاو کەسک ئاشکرای کرد، هەبەت بۆ پەی ئەم بنەمانە دژوار نییە، لە سەگەشەی ئەدیبیەوە، هانانی بۆ بکەین، لایەکی بنکەی سەگەشەکە، دایکەکی ناپاکە، لە مەریەم دا خەی نمایشدەکات، لایەکەی دیکەی بنکەکە چاو کەسکە، ئەمانە هەردووکیان،

برانبر حیکایتخوانن، لە بنکەی هاوکێشەی پێوەندییەکدا، نزیکبوونەوەی نەوان مێرێم و چاو کەسک، بەشایی ڕق و کینەکی هاملتانە، لای حیکایتخوان گومان بە تۆڵە بارگاوێدەکات، نزیک بوونەوەی مێرێم لە هەرێک لەو دوانە، بە دەرکردنی یەکێکیان کۆتایی دێ، پێنجە خوار، لەرزش حەرەسە لە دەڕوەی سەگەشکە وەستاوە، چاوەیی هێل دەکات، پەلانی دادڕژێت نزیکبوونەوەی حیکایتخوان لە چاو کەسک، ترسی ئەتککردنی بە دواوە بوو، بەیە هەم لە مێرێم هەم لە حیکایتخوان دوورد‌کەوێتەوە، حەرەس بە ووتووت، پەداگری لە سووککردنی مێرێم دا دەکات، بە شێوەیکی ناڕاستەوخۆ، دەیەوێت حیکایتخوان لە مێرێم دوورخاتەوە، بە ژێرەوانکی ڕووماڵی خۆشەویستیەکی نەهێنی بەرانبەر بە مێرێم هەیە، ئیرەیی دەکات، دەیەوێت مێرێم لە پشچاو حیکایەتخوان بخات، هەموو جۆرە و قسەکردنکی دیاربە یان نا، شاراوەیک هەبدەگرێ، چاوگەکەی چەوساندنەوەیە، تیژکردنی گیانی دوژمنایەتی و غەیوریە، بەدپلانییە تا ئاستێک دیاردەکانی هاوڕێیەتی وەردەگرێتە سەر دژەکەی، وەهمی ئەوی تەنیا ئەم حیکایتخوان ماونەتەوە بگەنە مێرێم، دووپاتکردنەوەو گەرانەوەی ئەم قسانە بەو جۆرە مەدلوولی دوانیەک لەخەدەگرێ، خۆشەویستی حیکایتخوان دەگۆڕێ بە قین، وەلە پیش ئەوەی مێرێم بگەڕێتەوە بە خۆی، حیکایتحوان بە شێر کۆتایی پێهێنا، حەرس بە ڕاگواستن، خۆی لە کۆتناوە و مێرێم دوورخستەوە، لە دوای ئەم ڕووداوانەوە حیکایتخوان زێر ڕەقی لەخۆی دەبە، ئەم ڕەق بە خۆناوبردن نەبە کۆتایی نایە، چەند جارە هەوڵی بە داوە، چیدی ناتوانە هەستی گوناە لە چوارچەوێیکدا بشارێتەوە کە هەمیشە خۆی دەنوێنە، لە ئاستی ئەدیبیدا هەستکردن بە گوناە، هەوڵنکی لەبارە بە لە دەستدانی ئاوەز یان خۆلەناوبردن، هەر لە گۆشەنیگای ئەدیبیەوە، هەستکردن بە گوناە دەگەردرێت بە تاوانبارکردن لە دەرەوەدا، لە ڕوانگەی ئەدیبیەوە بە دیاریکراوی دایک پابەندە بە خۆشەویستیەوە کە دەکاتە مێرێمی پێش ناپاکی، یەکسان نییە، بە مێرێمی دوای ناپاکی، مێرێم تاقە کەسێکە دەتوانە پارچە تەکشکاوەکانی، حیکایتخوان لەیەک نزیکبکاتەوە، لە سەگەشەی کۆتناوە دابیهێنەتەوە، کە سێ نهێنی لەخەگرتووە، یەکەم دەندی پاڵانەوەیە بە خۆو بینین بە سەکسەوە، دووەم درەختی هاوینەیە (حەمامی ژنانە)، بینینی جەستەی ژنە هی مێرێمە بە تایبەتی، حیکایتخوان لە دەندی پاڵانەوە، بە پچڕانی گوریسکە، کۆتنەخوارەوەو شووکردنی مێرێم بە کەسێکی بێگانەو نەناسراو، نەیتوانی بگات، نە بە مێرێم، نە بەخۆنکەی، بەڵام لە حەمامی هاوینە مەبەستی پێکا، بە جوانی بە دیقەتەوە، بە چاوی خۆی سەگەشەکەی بینی ڕانی مێرێمی بینی، هەر

وەک نەخشی سەگەشەی بەهاری کەتناوە، هەردوو بە ئەم هاوشێوەن، ئەم وەک هاوینەکی تەمەن کوورت و بە مەودایە وەک بن هەنگڵی مەریەم سافکراوە، بەتووکە، شاراوە نییە پاڵینکردنی مامەڵەی مەریەم لەگەڵ دوو هەست ووروژێنی جەستەی دا، بە تاشینی بن هەنگڵی، نەتاشینی مووی سەگەشەی نەوەانی، جیکاری هاوین و بەهارە، لەسەندنەوەی بەهارە، لە هاوینی حیکایتخوان، هاوینەک وەک بن هەنگڵی مەریەم ساف و لووس کرابێ، گەر پلەی مەریەم لە دایکەوە دانەگرێ بە سەزانی، چەن جەگا دەدات پیرەزی سەگەشەی بەهار بشکێنرێت، ئەدی چەن لە دوو تەوانینی دژوازدا، هاوین و بەهار، ساف و تووک یەکدەگرن، دوو تەوانین لە یەک کەسدا، بەرانبەر دووکەس لە یەک تەوانیندا، چەن یەکدەنەوە، کە لە مەریەمدا خەی دەبینەتەوە، سەگەشەی کەتناوە، سە جەگای لەدەبەتەوە، سەگەشکەی نەو گەڵی مەریەمیش سە جەگای لەدەبەتەوە، یەکەم ئەوی بینیویەتی و تامی نەکردووە، شەڵ بە پیرەزی دەکات، چاوی ئەوەش دەشکێنێ کە تووخنی دەکەوێت، دووەم ئەوی تامی کردووە، لە ترسانا دەستبەرداری دەبێ، نە بادا خەی بدڕێنێ هەڵدێ، کەسی سێیەم پەنجەخوارێ حەرسەکەیە، خەی ماتکردووە، لە هەل دەگەڕێت، لە پاش حەوت ساڵ، لە دوای دوو شوو مەریەم دەتەوە، بە سێیەم جار هاوسەرگیری لەتەک حەرس دا دەکات، سێیەم درەختی وشێیە، بەسەرهات و بەشاییەی ئەو خەشوێستییەی حیکایتخوان بە مەریەمی جەهەشت، کە تەدا ئاویزانی بوو، بە هەمان ئادەی ئەو بەشاییە، مەریەم ستەمی لەکرد، چەوساندیەوە، ئەمەش پارادەکسە لەتەک وتاری فەمینیزم دا ئەنجامدەدات، پەچەوانە دەسەلمێنێ، لەبری کچ، کوڕ بە دەستی کچ چەوساوەتەوە، مەودای ئەم چەوساندنەوەیە، دەبینێ، تەنیا لە مەریەمەوە نییە، لەو ساتەوەیە مامەستا کچکە پێی وت تە جەرکەی ناچیتە دەی هیچ کچکەوە، ئەو مەوداییە لەنەوان حیکایتخوان و مەریەمدایە، هەمان ئەو مەوداییەی نەوان هەرزەکاری و کامبوونێ، نەوان، خەیاڵ و هەقیقەتە، گەشبینی و بە ئومێدییە، نەوان بەهارو هاوینێ، بن هەنگڵی مەریەم و سەگەشەی نەوگەییەتی، حیکایتخوان، سە بەرکەوتنی لەتەک مەریەمدا هەبوو، یەکمجار وەک خواوەند تەماشای دەکرد، تەنیا ڕەح بوو، دووەمجار لە پاش چاو کەسکەوە شەرمی لەدەشکێ، دەتە ێیزی مەڕف، دەبەتە ڕەح و جەستە، سێیەمجار کە لە حەمامی هاوینە بە ووت و قووتی دەیبینێ، ڕەحی لە وەردەگرێت، دەبە بە جەستەیەکی پەتی، بە سەزانی سەیریدەکات، لە گەرتەیەک دا پێیدەڵێت، ئەوەی لەگەڵ خەڵک دەیکەی لەگەڵ منیش بکەێ، پارەشت دەدەمێ، مەریەم بەجوانی دەیخوێنەتەوە، کە شووی یەکەم دەکات بە چاو، بە زەردەخەنەیەکەوە، ماڵئاوایی لەدەکات، حیکایتخوان بە ڕەزامەندی و ئاشتبوونەوە تێیدەگات، مەریەم بە بەزیی وبە هەڵ

تگیشتنی پیوندی کو کچ سیریدکات، مریم لە پاش دوو ئزموونی هاوسرگیری، بە جاری سیم شوو بە پنجە خواردکات، حیکایتخوان، لە بن درختی وشدا، بەسەرهات و گەانوی ووداوکان، بە سیو سە بەش، بە گوڕی تەمەنی لە ەمانکیدا کیاندکاتوە، لە دوای شووکردنی یەکەمی مریم، وەک پشتر ئاماژمان پێی دا، چەن لە پناو هەگرتنی گوناهەکانی، شکاندنی تابەکانی، نابەتە عیسایەک، لە خاچ نادرە و دیار نامنە، ەمانکە لە ئاست دەق و بنیادی گەانوە دا، لە سە کەس پەکهاتووە، یەکەم پیری بەفرە، بە گفتەلەو بەسەرهاتەکان دەگەتوە، دووەم حیکایتخوانە لە دەفتەرەکدا، کاتە دەینووسە، بە سە شت ەکیدەخات، کە چای و قاوە و جگەرەیە، لە دەاوکە نووسینیشدا، باس لە سە تەکنیکی نووسین دەکات، کە ەشکردنوە و بەشایی و پەکردنوەیە، سیم پنجەخوارە، پیدا دەچتوە، لە پاش حەوت ساە دەفتەرەکە، دەدەزتوە، دەیگەینت بە ئەمەی وەرگر، ەمانکە، لە سی و سە پاژ پەکهاتووە، پیری بەفر لە دوای یانزە پشتوە هاتووە، هەرپشتەکیان مەژوویەکی نادیارە لە مەژووی نەزانراوی کەتناوە، سی و سە پاژ دابەش یانزە پشت بکە، دەکاتە سە، ئەم سیە، وەک ناوەک لە مەژوودا، ماونەتوە، یەکەم گەنجیە نە هاتە سەر ئاینی نوە تەنیا ئاسواری گەرەکی ماوەتوە، دووەم چەتیە، هاتە سەر ئاینی نوە، سیم پیری بەفرە، کەسەکی ئەفسانییە، زاوای هەموو دنیایە، ەوشتی زەربای هەیە، بزەنەرەکانی گەانوە، لە سەگەشی کەتناوە، سە کارەکتەری سەرەکی بوون، لە سەگەشیەکدا ەلی سە تەوانینی جیاواز دەبینن، یەکەم پیری بەفر، بە هەموو پوەرەک کارەکتەرەکی کلاسیکی بوو، هەر لە ئازایەتی و مەردایەتی و ەوشت بەرزی و لەبوردەیی، مامەی جوانی لەتەک ئافرەتاندا، دووەم حیکایتخوانە، کارەکتەرەکی دەنکیخەتیە، تەژییە بە شکستی و تراژیدیای فرەدنگی و نەهامەتی، بەمەش دەتوانە پایەکانی ەمان لە کلاسیکوە بگوەزتوە بە ەمانی مەدرن، سیم مریمە، ئافرەتەکە بزاڤی فەمنییزمی هەیە، لە هەستیدا پیرەزی خەی دەدەزتوە، لە بەیارداندا دوو دە نییە ئازادە، مریم لە سە بار، باز بەسەر خەیدا دەدات، ئەوجا لەنگەر دەگرە و دەگیرستوە، مریمی سەرەتای پەش ناپاکی جیاوازی دروستدەکات لەگە مریمی دوای پاکدامەنی، لەگە هاوسەرگیری سەیمیشدا دەگەتوە لەتەک شوەن دا یەکدەتوە، پەگەی خەی لە کەتناوە دا دەدەزتوە، ەمانکەی بە دیاری پەشکەش دەکرە، حیکایتخوان لە یەک کاتدا لە سەگەشیەکدا، بە سە نەهامەتی ئابەوقە دەدرەت، یەکەم مردنی پیری بەفرە، دووەم شووکردنی یەکەمی مریمە، سیم خەونە ناخەشکەیەتی، لە یەکمدا مردنی ەوو بەهارییەکەی

بوو، لە دووەمدا گەانوەیەتی بە هاوین، ەاگواستنە لە سەگەشەی تەە و پەەو بە بن هەنگەی ەووت و وشک، لە سەیەمدا ەادەستبوونە بە سەرهەەگرتن، بەهوودەییە لە ونبووندا،

**پیری بەفر**

کارەکتەرەکی ئەفسانەیی ئەرەنییە، دەتوانە کاریگەری لەسەر دەوروبەردا دروستبکات، بە زمان و ەەگەزەکانی گەانەو پەیوەندی بە پەکهاتەی دەقەو دەکات، گوزارشت لە مەبەست و ئەزموون و دنیابینی خەی دەکات، بە ەاشکاوی باس لەو دەکات کە هەژدە ژنی هەناو نەکەسیانی تەەاق داو، نە ئازاری داون، هەرگیز لە یەک کاتدا دوو ژنی پەکەو نەبوو، مامەی لەگەیاندا مەردانە بوو، سەربازی نەکردوو، لەگەە سەربازانی ەوس و عوسمانلی عەرەب و عەجەم شەریکردوو، شەری برا کوژی نەکردوو، بە بریندارى سەجار تا سەد بژمەر، تورک، عەرب، فارس و جاشی کوشتوو، پەنجا ساەە جگەرەی تەرک داو، باس لە دوو شوەنی فانتازی دەکات، یەکەم باس لە دەندی پاەانەو دەکات، چەن گەەپەکانی سەر قەەای لەو دیارە، هاوینەک بە خاتری مەرە حەوت گوریسی لەگەە خەی دا بردبوو دەندی پاەنەو، مەرە ئەو ناوەی لەنا، ئەو شەو لە دوای سەرجەی و بیسمیلکردن، بەدەم سەماو بە مندا لە خودا پاەانەو، گەر مەرە نەبوایە ئەو دەندە بە دەندی شەیتان ناودەنرا، هەرچی ژنی دنیا هەیە بە ەووتی دەنە وەزەت، شەیتانی دەبیت، پیری بەفر چەندین جار لەوەدا لەگەە ژنانی دنیا شەیتانی بوو، دووەم باسی درەختی ژنان یان درەختی هاوینە دەکات، دەندی پاەانەو و درەختی هاوینە دوو ەووی دراوەکن لە خەزەنەی غەریزەدا مامەی سەکسیان پەو دەکرە، لە یەکەمدا خەیاە بەرکەماەە ەوویەکی هاوینییەیە لە حیکایتخواندا ووردد‌کرەتەو، لە دووەمدا راستینەیە ەوو بەهارییەکەیە کە پیری بەفر پەنجا جار زیاتر چووەتە خزمەت ئەو درەختە، ژنانی بە ەووتی بینیوو، لەو گوەنازی بینی، باوکی ناچار کرد گوەنازی بە بهەنە، گوەناز ژنی یەکەمی پیری بەفربوو لە داخی بە مندالی کەچی دواییکرد، پەش مردنی گوەناز، پیری بەفر لە گەشتەکیدا بە باکوور لە گوندەکدا بەفر ەەگایان پەدەگرەت، بەری ناسی و حەزیلەکرد، لە شەوەکدا لاقەیدەکات، گفتی پەددا، کە بگەەتەو هاوسەرگیری لەگەەدا بکات، کە لە ئەستەمبوو دەتەو بووکە تورکی لەگەە خەیدا دەنە، نەوی سەحرە، لەگەە سەحر کە دەگەنە هەمان گوند هەوالی کوشتنی بەری دەبیستە، کە دووگیان بوو براکانی کوشتوویانە ئەو ساوایە تاقە وەچەی پیری بەفر بوو لە سکی بەری دا مرد، لەو هەژدە ژنەی هەیبوو هیچیان مندالیان نەبوو، هەموو بەو داخەو

سەردەنەوە، نە لەو ژنانە لە گەرستانەکدا ، لە ژیر سێ دار مێو
کەپرەکیان بە دروستکردووە، بە تەنیشت یەکەوە نەژراون، کەلی
گەنەکان یەک جەرو یەک ئەندازەن هەر کەسە بە ئاینی خۆی نەژراوە،
ئەمەش ئەوە دەگەیەنە، پیری بەفر بەیەک چاو سەیریاندەکات، یەکیان
نابە هەموو ژنەکانی بە گەنجی مەردون، گەلی ژنەکانی دیکەی
هەریەکیان لە مەلەکەتەکە، لە چەند مانگەکدا سەردانیان دەکات،
پیری بەفر کەدەکە بە خوەندنەوەی مەژووی کورد، حەزی لە خزمایەتیە،
هاوسەرگیری لەگەڵ سەرجەم میللەتانی دنیادا کردووە، بە ئەوەی
وەچەیەک بخاتەوە، ناو و ناسنامەی هەنگرە، هەموو ئەو ژنانەی
هاوسەرگیری لەگەڵ دا کردووە، هەموو نزیک بوون نە دندی
پارانەوە، نە نزاو پارانەوە لە خودا، نە درەختی هاوینە، نە خیاڵ
نە واقیع، نە هاوین نە بەهار، کەلکی نابوو، ئەوە تەنیا کوردە بە
دیار مەژووی لە گەڵنراوی خۆیدا بە ئەمەکەوە لە پاییزدا بە
ئابردووی خۆی دەگەڵەت، بە دیار نە گەر، نە نزیکەوە، کە لە
قەناغە جیاوازەکانی مەژووی پیری بەفر دا کەچی دواییانکردوە، لە
هەمان کاتدا ەک وەک مەژووی گوندی کەتناوە، لە بەغا، تاران و
ئستەمبووە کەنترە، کەچی لە شوەنی خۆی ماوەتەوە، گەورە نابووە،
نابووەتە پایتەخت، هەر لە هەناوی جوگرافیدا بەو مەژووە نزیکە،
بە گوند ماوەتەوە، پیری بەفر باسی سێیەم ژنی دەکات، ژنەکی
ئەرمەنی بوو، ناوی مەرە بوو، حەوت ساڵ ژنی بوو، بە جوانی پیری
بەفری فەر سەماکرد، لەسەر خواستی مەرە بوو گەرماوەکی ژنانەی
دروستکرد، لەکاتی مردنی مەرە، پیری بەفر بە یەکەمجار نەخشکەوت،
لە تاران دختەرە روسیەکە پێی ووت دەردەکەت چاری نییە، سێ هەفتە
زیاتر ناژیت، لە گەڵانەوەدا، نزیک ورمێ، کاتێ لە ماڵی برازای
سمکۆ شکاک لایدا، تورک هەرشی هەنا شەری مردنی کرد، بەڵام نەمرد،
هەندجار حەزی لە مەجلیسی دەروەشان دەکرد، لە نزیک منارە چەڵی،
لە نێو دەروەشەکانی شیخی نەهری دێی چووە دەروەشەک و هەنای لە
هەموو جوانتر حاڵی لەدەهات، سەمای مەستانەم بینی، دەفی دەژەن، بە
زگ پەبوون حاڵی لەدەهات، زیکری دەکرد، دەنگیشی زۆر خۆشبوو، پیری
بەفر گوێی لە سێ سەدو سی وسێ گەرانی حەسەن زیرەک بووە، بەڵام
شەوەکیان، مەستان دەنگی لەو خەشتربوو، مەستان خەڵکی زێی بادینان
بوو، زیکری ئاگر دەکات، بنەماڵەی ئەو لە نەوان زەردەشتی و
موحەمەدیە، دوای ئەم جوانترین کیژی کرمنشاهی هەنا، ناوی فەتانە
بوو لە پەشدا داوای کوێی کرد، دوایی کردی بە کچ، ەژ بە ەژ لە
خەفەتی بە منداڵی ەووی لە کزی دەکرد، شەت بوو، بە چارەسەر بردی
بە تاران، بەشەتی کەچی دواییکرد، لە دواجاردا باس لە غەزال
دەکات، بە سک وزا بە هەموو زمانەک دوعای کرد، ناوی هەموو

پەخەمبەرەکانی هەنا، ئەویش بەو داخەوە مرد، پیری بەفر زمانی تورکی، عارەبی، فارسی و تازی ەووسی زانییەوە، سوورەتەکانی قورئانیشی لەبەربووە، خوێندەوار بوو هەموو شیعرەکانی حافز سەعدی، مەلا جەزیری و نالی ئەزبەربوو، جارە لای شێخ نەهری وەفایی بینیووە، شیعری شیرین تەشی دەەسی نووسیووە، پیری بەفر دیوە بزربووەکەی حیکایتخوانە، ئەو دیوە خەیاڵئامێزەی دەنکیخەتە کە خەون بە ژیانی زەرباوە دەبینێ، لە شکستی و گریاندا، لە ەەشکردنەوە و چەکردنەوەی کردەی نووسیندا، لە سەبەری درەختی وشەدا هەوێنی تیمانێک دەگرێتەوە، لە ئاسەی دەقدا بە خەرەکی زەرباویانە سەمای وشەکان، هەچوون و داچوونی هەستی ەادەگرێت، بە وەک پیری بەفر زەرباویانە ەەفتار ناکەم، هەموو کچە حەزی لەدەکات، کەسەکی پراکسیسی (کردەی)ە، جگە لە نەبوونی وەچە، هیچ تەنگژەیەکی سەزداری نییە، متمانەی زیاتر بە جووەەو کردارە، نەک بە تیەرو نووسین، گەر بیەوێت گوزاریشت لە هەستەک بکات زەربا ئاسا، بە سەما دەریدەبڕێت، بە سەما دەتوانێ جە بەگومان لەق بکات، خوێندەواری هەیە، بەڵام هیچ نانووسێت، پەچەوانەی حیکایتخوانە، وەک بیسەرەک دەماستی گەانەوەیەی هەمان شتزانە، کە بەی دەگەتەوە، چی دەبیستە و دەبینە دەینووسێتەوە، زانیاریەکانی یەکسان دەبێت بە زانیاریەکانی پیری بەفر، لە چوار چەوەی ەەماندا کە وەسفکردن جەگا بە گەانەوە چەناکات، لە ەەگای زمانەوە بە ەووی ەووداوەکاندا دەکرێنەوە، بە ستراتیژی هونەرمەندەک لە بری هەموویان دەتە قسان و دەنووسێت، ئاندری تارکەفسکی دەرهەنەری ەووس دەەت "هونەرمەند لە جیاتی تەواوی ئەو کەسانە قسان دەکات کە توانای قسەکردنیان نییە" 10 ، گەر زمانی پیری بەفر جووەەو کردارو سەما بێت، زمانی حیکایتخوان بەدەنگی و هونەری نووسینە، دەستبەردار بوونیی هەەوەستی سەزداری لە شوێن ەەنگدانەوەی نووسین، دەبەتە ئامانجەک لە ەووخساری پشتەکردنی مەریەمدا یەقدەداتەوە، لە ژەر درەختی وشەدا بەردەگرێت، پیری بەفر خەون بە ژنەوە نابینە، هەژدە ژنی هەناوە، کەچی تەی حیکایتخوان نەتوانی تاقە ژنەک بهەنی، بە خەونیش بێت نەتوانی بگەیت بە مەریەم، لە دەندی پاانەوە دا بوو گوریسکێت پچرا، کەوتیت، نەگەیشتی بە مەریەم، دەندی پاانەوە ەینەوەی موەکانی خەون و خەیاڵت بوون، لەمپەرەک بوو لە جیابوونەوەی ئەزموونی دەنکیخەتە لە دنیای زەربا کە نزیک بوونەوەی چاو کەسک و دەرکردنی مەریەمی لەکەوتەوە، وەک پیری بەفر ناتوانێ سەما بکات، گریانیش دادی نادا، تا بە سەما گوزارشت لە هەستی بکات، پیری بەفر چەن دوورکەوتەوە، دنیاییەک کەشو ئاەزی بەی نایەوە، دوو هاوینە مردوویت، زوو مردیت، نەیهەشت جیاوازییەکان

کەمبکاتەوە، ئیتر چیی بنووسێت، لەگەڵ مردنی تۆ، شووکردن و کچکردنی مەریەمدا، تراژیدیایی حیکایتخوان سەرهەڵدەدات، ئادەستنەبوونی بۆ پەدراوکانی واقیع، سەرهەڵگرتن و سەفرکردنکەی بۆ نادیار، پشتکردنە، لە دنیای ژن، گومانێ لە توانای خۆی، گومانێ لە کردنەوەی پاژنکی نوێی نووسینێ لە سەر درەختی کەتناوە، پەلینکردنی پەیوەندییەکانی نیوان واقیع و فانتازیایە، ئایا نووسینەکەی بەشی ئەوەی تەدا ماوە کە لە گومان بیپارێزێت، لە کردەی نووسینیدا، لە ژێر درەختی وشەدا، ئایا بۆ دوای سەقامگیری بزربوودا دەگەڕا، یان وەک کارەکتەرێکی دەنکیخەتی شکستیەکانی خۆی بۆ سەرکەوتنەکانی کارەکتەرێکی زێرباوی وەک پیری بەفر بڕاوورد دەکرد، یان گومانکردنی لەوەدا تەخ نابێتەوە کە مەریەم حەزی لێ نەبوو، هووخساری ئاوێنەیەک بوو دەشکاندنە گەورەی تەدا بوو، کە هیچ کچێ حەز لەو چروچاوە ناکات، ئەم بیرخستنەوەیە بەر لەوەی گومان لە مەریەم بکات، گومان لە خۆی دەکات، ئەوەندە بەوای بە نووسینە، بەوای بە خۆی نییە، بەوای بەوە نییە کە بتوانێ مەریەم بگەیەنێت، پەرجە دەسبەرکات، ویستی بە کردەی نووسین قەرەبووی هەست بە کەمکردنی بکات، داهێنان دروستبکات، گومان بزوێنەری نووسینێ لەتەک دنیایی دنیایشدا پارادکس فەراهەمدەکات، قەد لەگەڵ یەکتریشدا پاکنابنەوە، بەختیار عەلی دەڵێت " پاک بوونەوە لەو گومانانە پاکبوونەوەیە لە ێیشکانی هونەر "11 لە کەتایێدا حەسرەتکانی ڕابردوو لە نەو خود و ئایندەی بەجەماوی دەستنووسکە، لە درەختی کەتناوەدایە، ئایندەش لە دەرەوەی ڕابردووداێە، لە ئێستادا مەریەم نییە، پیری بەفریش نەماوە، ئەدی من بە هەبم بە کەتنکی تر، بە داوای لەبوردنکی دیکە کە منی حیکایتخوان لەوی نووسەر جیادکاتەوە، گەر ئەو بەهاری ڕابردوو بە، ئەوا من لە ئێستادا هاوینی بەسەرچووم، لە پایزییەکی نادیاردا بەرەو نەزانراو هەدیم.

کەرکووک مانگی 12 / 2021

**ژیدەرکان:**


1 ـ کەریم کاکە ـ درەختی کەتناوە ەمان ـ لە بەاوکراوکانی یەکەتی نووسەرانی کورد، لقی کەرکووک ژمارە 91 ـ چاپخانەی: ئاربخا، کەرکووک ـ چاپی یەکەم ـ ساڵی 2007

2 ـ بەختیار عەلی ـ ناشون ـ چاپخانەی: کارە ـ چاپی یەکەم ـ ساڵی 2019 ـ ل 155


*بە زیاتر تەماشای لاپەکانی 81، 140 ، 203 ، 163 ، ی سەرچاوەی

ژمارە 1 بکە
3 ـ ئەنوەر حسین ـ ئاشنا بوون بە دریدا ـ گۆڤاری ئایدیاـ ل 131
4ـ فلیب هامەن ـ سمیولوجیە الشخصیات الروائیە ـ ترجمە: سعید بنکراد ـ تقدیم عبدالفتاح کیلیگوـ دار الحوار للنشر والتوزیع ـ الگبعە الاولی ـ 43 5 ـ بەختیار عەلی ـ گوتاری مانەوە ـ چاپ و بەاوکردنەوە: ناوەندی ڕۆشنبیری هەند ـ چاپی یەکەم ـ 2021 ز ـ ل 112
6 ـ بەختیار عەلی ـ دوا خەندەی دیکتاتۆر ـ چاپخانەی کارە ـ چاپی یەکەم ـ ساە 2020 ـ ل 257
7 ـ د ەلاح فچل ـ بلاغە الخگاب وعلم النە ـ عالم المعریفە ەدرت السلسلە فی شعبان 1998 بەشراف ەحمد مشاری العدوانی 1923 ـ 1990ـ 211
8 ـ جورج گرابیشی ـ ـ فی الروایە العربیە ـ دار الگلیعە للگباعە والنشر ـ الگبعە الاولی ـ 1982 185
9 ـ کاروان عومەرکاکەسوور ـ (ڕۆگاکانی ژەهر)ڕۆمان ـ ناوەندی غەزەلنووس بە چاپ و بەاوکردنەوە ـ چاپی یەکەم ـ ساەی 2017 ـ ل 5
10 ـ عەبدولخالق یەعقووبی ـ دیالۆگ و داهێنان ـ چاپخانەی خانی دهۆک ـ چاپی یەکەم ـ ساەی 2009 ـ ل 137
11 ـ بەختیار عەلی ـ ئاوڕۆکەی ئەرفیەس ـ چاپخانەی رجایی / تاران ـ چاپی یەکەم ـ ساەی 2014 ـ ل 205